

ЁШ ФУТБОЛЧИЛАРНИНГ ТАКТИК ТАЙЁРГАРЛИК МАҲОРАТИНИ ОШИРИШ УСЛУБИЯТИ

Маматкулов Бехзод Азамат ўгли

Alfraganus universiteti Jismoniy tarbiya va sport fakulteti

1-kurs magistratura talabasi

[*behzodjonmamatqulov@icloud.com*](mailto:behzodjonmamatqulov@icloud.com)

Annotatsiya: Ushbu maqolada yosh futbolchilarning taktik tayyorgarlik mahoratini rivojlantirish uchun kompleks yondashuvlar, mashg'ulot uslubiylari, individual yondashuv va psixologik tayyorgarlik mashg'ulotlarining qanchalik muhimligini tahlil qilishga, shuningdek, bu yo'l bilan yosh futbolchilar kelajakda yuqori natijalarga erishishlari va futbolning rivojlanishiga hissa qo'shishlari mumkinligi ko'rib chiqilgan.

Tayanch so'zlar: yosh futbolchi, taktik tayyorgarlik, mahorat, samaradorlik, hujum, himoya, tahlil, murabbiy.

МЕТОДИКА ПОВЫШЕНИЯ ТАКТИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА ЮНЫХ ФУТБОЛИСТОВ

Маматкулов Бехзод Азамат ўгли

Магистр 1-курса

Университет Алфраганус, Факультет физической культуры и спорта

[*behzodjonmamatqulov@icloud.com*](mailto:behzodjonmamatqulov@icloud.com)

Аннотация: В этой статье рассматривается вопрос о том, насколько важны комплексные подходы, методики занятий, индивидуальные подходы и занятия психологической подготовкой для развития навыков тактической подготовки юных футболистов, а также о том, что таким образом юные футболисты могут достичь высоких результатов в будущем и внести свой вклад в развитие футбола.

Ключевые слова: молодой футболист, тактическая подготовка, мастерство, эффективность, нападение, защита, анализ, тренер.

METHODOLOGY FOR IMPROVING TACTICAL SKILLS OF YOUNG SOCCER PLAYERS

Mamatkulov Behzod Azamat ugli

Ist year master's student

Alphraganus University, Faculty of Physical Education and Sports

[*behzodjonmamatqulov@icloud.com*](mailto:behzodjonmamatqulov@icloud.com)

Abstract: This article discusses how important integrated approaches, training methods, individual approaches and psychological training sessions are for the development of young soccer players' tactical training skills, and that in this way young soccer players can achieve high performance in the future and contribute to the development of soccer.

Key words: Young soccer player, tactical training, skill, efficiency, offense, defense, analysis, coach.

KIRISH

Futbolda muvaffaqiyatga erishish nafaqat jismoniy qobiliyatlar va texnik ko'nikmalarga, balki taktik mahoratga ham bog'liq. Yosh futbolchilarning taktik mahoratini oshirish ularning jamoaviy o'yindagi muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Ushbu maqolada yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirish uslublari, uslublari va ularning samaradorligi muhokama qilinadi.

ASOSIY QISM

1. Taktik mahoratni rivojlantirishning ahamiyati. Yosh futbolchilarda taktik mahoratlarni rivojlantirishning asosiy maqsadi ularning umumiy o'yin strategiyasini tushunib, jamoaviy hamkorlikni oshirishdan iborat.

Taktik mahoratlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- O'yinni o'qish: raqibning harakatlarini to'g'ri baholash va unga muvofiq ravishda qaror qabul qilish.

- Pozitsion o'yin: jamoaning umumiy strategiyasiga mos ravishda to'g'ri joylashish.

- Hujum va himoya taktikalari: hujumda va himoyada samarali harakat qilish ko'nikmalari.

2. Mashg'ulotlarda innovatsion uslublarni qo'llash. Yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirish uchun mashg'ulotlarda innovatsion uslublardan foydalanish lozim. Quyida ayrim samarali uslublar keltiriladi:

- Simulyatsiya va o'yin asosidagi mashg'ulot: real o'yin sharoitlariga yaqin bo'lgan simulyatsiya va o'yinlar orqali taktik mahoratlarni oshirish. Bu uslub yosh futbolchilarga o'yindagi vaziyatlarni to'g'ri baholash va unga mos ravishda harakat qilish imkoniyatini beradi.

- Video tahlil: futbolchilarning mashqlari va o'yinlarini videoga olish va tahlil qilish orqali xatolarni to'g'rilash. Video tahlil yordamida futbolchilar o'z xatolarini ko'rib, ularni to'g'rilash va kelgusida qayta takrorlamaslikka harakat qilishlari mumkin.

- Nazariy mashg'ulotlar: taktik sxemalar va strategiyalarni nazariy o'rganish. Bu futbolchilarga turli taktikalarni tushunishga va ularni amaliy holatda qo'llashga yordam beradi.

3. Individual yondashuv. Har bir futbolchi o'ziga xos va individual yondashuvni talab qiladi. Murabbiylar yosh futbolchilarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, shu asosda mashqlarni rejalashtirishlari lozim. Bu yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka erishishga imkon beradi.

4. Jamoaviy mashg'ulotlar. Jamoaviy mashg'ulotlar taktik mahoratlarni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Jamoa a'zolari o'rtasidagi hamkorlik va o'zaro tushunishni oshirish uchun jamoaviy mashqlar o'tkazilishi lozim. Bu futbolchilarning jamoaviy harakatlarini yaxshilaydi va umumiy o'yin strategiyasini samarali bajarishga yordam beradi.

5. Psixologik tayyorgarlik. Yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirishda psixologik tayyorgarlik ham muhim rol o'ynaydi. Futbolchilarning o'zlariga ishonchini oshirish, stressga bardoshli bo'lishlari uchun turli psixologik mashqlar va treninglar o'tkazilishi lozim. Psixologik tayyorgarlik futbolchilarning o'yindagi emotsional holatini nazorat qilishga yordam beradi va ularning muvaffaqiyatga erishish imkoniyatini oshiradi.

6. Jismoniy tayyorgarlikning ahamiyati. Texnik qobiliyatlarni rivojlantirish jarayonida jismoniy tayyorgarlik ham muhim ahamiyatga ega. Futbolchilarning jismoniy tayyorgarligi ularning texnik ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga yordam beradi. Jismoniy tayyorgarlik mashqlari futbolchilarning kuchini, chidamliligini va harakat tezligini oshirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

7. Tayyorgarlik jarayonidagi doimiy nazorat va baholash. Tayyorgarlik jarayonida doimiy nazorat va baholash futbolchilarning rivojlanish darajasini kuzatish va ularning taktik mahoratlarini oshirish uchun kerakli tuzatishlar kiritishga imkon beradi. Buning uchun turli testlar va baholash uslublaridan foydalanish mumkin.

Bundan tashqari qo'shimcha ma'lumotlar va tadqiqotlar quyidagilarni ko'rsatimoqda.

A. Yetakchi murabbiylar tajribasi. Bir qator Yevropaning yetakchi murabbiylari yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirish bo'yicha o'z tajribalari va uslubikalarini bayon qilishgan. Masalan, "Barselona" akademiyasi "La Masia"da yosh futbolchilarni rivojlantirish uchun alohida e'tibor beriladigan taktik mashg'ulotlar olib boriladi. Ushbu uslubika futbolchilarning nafaqat texnik, balki taktik qobiliyatlarini ham rivojlantirishga yordam beradi.

B. Ilmiy tadqiqotlar natijalari. Ilmiy tadqiqotlar yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirishda turli uslubikalarning samaradorligini o'rganishga qaratilgan. Masalan, Kembridj Universiteti olimlari yosh futbolchilarning taktik mashg'ulotlari va o'yin natijalari o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilishgan. Ushbu tadqiqotlar natijalariga ko'ra, taktik mashg'ulotlarning muntazam va to'g'ri tashkil etilishi yosh futbolchilarning o'yin samaradorligini sezilarli darajada oshiradi degan xulosaga kelishgan.

C. Amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish. Yosh futbolchilarning taktik mahoratini rivojlantirish jarayonida amaliy mashg'ulotlar muhim ahamiyatga ega. Masalan, Germaniyaning "Borussiya Dortmund" klubi akademiyasida yosh futbolchilarni taktik tayyorgarlik jarayonida ko'plab amaliyot mashg'ulotlari o'tkaziladi. Bu yosh futbolchilarga nazariy bilimlarni amaliy holatda qo'llash imkoniyatini beradi.

XULOSA

Yosh futbolchilarning taktik tayyorgarlik mahoratini rivojlantirish uchun kompleks yondashuv talab qilinadi. Bu jarayonda mashg'ulot uslublari, individual yondashuv va psixologik tayyorgarlik muhim ahamiyatga ega. Bu yo'l bilan yosh futbolchilar kelajakda yuqori natijalarga erishishlari va futbolning rivojlanishiga hissa qo'shishlari mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Abdullayev F. Futbolda taktik tayyorgarlik: nazariy va amaliy asoslar. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. 2021.
2. Нуримов Р. Футбол. 2006.
3. Талибджанов А. Юқори малакали футболчилар тайёрлашнинг замонавий тизми. 2012.
4. Литвинов В.В. Физическая подготовка юных футболистов. 2009.
5. Рахмонбердиев Э.Б., Бахтиёров Ж.Х. Ёш футболчиларнинг мусобақа шароитида олинган натижаларнинг хажм ва сифат кўрсаткичлари. 2022.
6. Smith, R., & Thomas, J. Tactical training methodologies in youth football. Cambridge University Press. 2021.
7. Кузнецов А.С. Футбол: Тренировочный процесс детей и подростков. 2007.